

DET SKAL DU VIDE OM

SORG HOS MENNESKER MED UDVIKLINGSHANDICAP

For personer med udviklingshandicap kan det være svært at forstå og formidle følelsen af sorg. En svensk undersøgelse* konkluderer, at 50-60 % af akut ændret adfærd hos mennesker med udviklingshandicap er en reaktion på (ubehandlet) sorg.

Sorgen kan både opstå på grund af dødsfald, men kan lige så godt være et tab af en relation – fx en socialpædagog, der stopper eller tager på ferie, eller en beboer, som flytter fra bostedet.

Reaktionen på et tab er oftest forsinket hos mennesker med udviklingshandicap, fordi de, pga. deres skade eller handicap, er længere tid om at forstå og mærke følgerne af en handling eller forandringer, herunder også et tab.

Som professionel (eller pårørende) kan man nemt komme til at misforstå sorgen, når den viser sig. Dels fordi man ikke

tænker på at forbinde reaktionen med det tab, som den pågældende har været ude for, og dels fordi sorgen ofte kommer til udtryk i en kropslig reaktion, som kan forveksles med begyndende demens og depression. Den kan også komme til udtryk som selvskadende eller udadrettet adfærd. Det betyder, at omgivelserne fejlagtigt opsøger hjælp eller behandling, som ikke gavner personen, fx medicinering.

I stedet for bør man være opmærksom og nysgerrig på, hvorfor personen opfører sig, som han/hun gør.

Hvis der opstår uventede reaktioner eller adfærd, er det en god ide at spørge sig selv, om personen har oplevet noget indenfor de sidste måneder eller endda år, som for ham/hende føles som et tab.

**Gengivet i Lars Molanders 'De utvecklingsstörda och döden'*

Det, der kan ske, hvis man ikke er opmærksom på de tab, som der har været, er, at man kan misforstå reaktionen og tror, at beboeren enten er udadreagerende eller depressiv.

Line Rudbeck, præst (tidl. i Landsbyen Sølund) og forfatter til bogen 'Når udviklingshæmmede sørger' i Socialpædagogernes podcast

GODE RÅD OM SORG

HOS MENNESKER MED UDVIKLINGSHANDICAP

- ➔ Tal om tabet. Hav ikke berøringsangst, men tal om sorgen og døden.
- ➔ Vær meget konkret. Når man er død, er man død! Så er man hverken sovet ind, gået bort eller rejst væk.
- ➔ Personen skal deltage i døden og dens processer – fx se den døde og deltage i begravelsen.
- ➔ Det er en god idé at arbejde med sorghandleplaner, som beskriver, hvad der skal gøres, hvornår. Mindebøger og sorggrupper er også gode redskaber.
- ➔ 'Spædbarnsterapi' kan også bruges som metode til at tale om følelser og sorg.

MERE VIDEN

OG INSPIRATION

- ➔ Artikel fra Socialpædagogen - [Det handler om meget mere end døden](#)
- ➔ Bog - [Når udviklingshæmmede sørger](#) (læs to kapitler gratis via linket)
- ➔ Artikel om sorg fra VISS - [Tab og sorg for mennesker med udviklingshandicap](#)
- ➔ E-læring om neuropædagogik skræddersyet til medlemmer af Socialpædagogerne - [E-læring om neuropædagogik](#) (Brug neuropædagogik til at forstå adfærd hos mennesker med udviklingshandicap)

SPØRGSMÅL TIL FAGLIG REFLEKSION

- OVER SOCIALPÆDAGOGERNES PODCAST 'SORG HOS MENNESKER MED UDVIKLINGSHANDICAP'

KOM GODT I GANG

- Start med at lytte til Socialpædagogernes podcast 'Metoder og tilgange: 'Sorg hos mennesker med udviklingshandicap' fra d. 22. juni 2023. Find episoden dér, hvor du normalt lytter til podcasts, fx [Apple Podcasts](#), [Google Podcasts](#), [Podimo](#), [Spotify](#) eller en anden podcast app. Her søger du efter 'Socialpædagogerne' og vælger den rette episode. Du kan også finde episoden på Fagligt Fokus: www.sl.dk/podcast.
- Hvis du har brug for det, så læs side 1, som giver et oprids af de vigtigste læringer.
- Svar på følgende spørgsmål enten alene eller i samarbejde med dine kolleger.

REFLEKSIONSØVELSE

- Skriv ned: Hvilke pointer fra podcasten giver mening i din/jeres hverdag – og hvorfor?
 - Hvilke 1-2 pointer om emnet kan du tage med dig ud i praksis lige nu og her?
- Reflektér: Tænk på en situation – gerne relativt ny – hvor en borger reagerede uvant. Hvordan var reaktionen?
 - Har der været nogle ændringer i vedkommendes liv på det seneste, som kunne forbindes med sorg? (Fx udskiftning i fast personale, god ven der ikke har været der, tab af pårørende, etc.?)
 - Hvordan håndterede du/I som medarbejdere situationen?
 - Med det, du ved nu, kunne I så have reageret anderledes – i så fald hvordan?
 - Hvordan har du selv med at tale om døden, sorg og tab? Er det svært være i snakken, eller slapper du af?
 - Hvad ville det give dit i dit professionelle virke som socialpædagog, hvis du kunne tale helt åbent om død, sorg og tab?
- Diskutér i personalegruppen:
 - Hvordan håndterer I generelt sorg og tab?
 - Efter at have lyttet til podcasten, er der så noget, I har lyst til at ændre på i jeres praksis fremadrettet?
 - Kunne det være en idé at arbejde ud fra en sorghandleplan? Hvad ville det give?

